YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

18 päivänä tammikuuta 2007 *

Asiassa C-421/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka rechtbank van koophandel te Brussel (Belgia) on esittänyt 21.11.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.11.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

City Motors Groep NV

vastaan

Citroën Belux NV,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues ja A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: hallintovirkamies J. Swedenborg,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 26.10.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– City Motors Groep NV, edustajinaan advocaat A. Tallon ja advocaat Y. Lemense,

– Citroën Belux NV, edustajinaan advocaat J. Verbist ja advocaat B. van de Walle de Ghelcke,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. Bouquet ja A. Whelan,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin moottoriajoneuvoalalla 31.7.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1400/2002 (EYVL L 203, s. 30) 3 artiklan 6 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat City Motors Groep NV (jäljempänä CMG) ja Citroën Belux NV (jäljempänä Citroën) ja jossa on kyse Citroënin suorittaman sellaisen sopimuksen purkamisen pätevyydestä, jonka se oli tehnyt CMG:n kanssa Citroën-merkkisten autojen jakelusta Belgiassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Perustamissopimuksen [81] artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalvelua koskevien sopimusten ryhmiin 28.6.1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1475/95 (EYVL L 145, s. 25) 5 artiklan 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Edellä 1–2 kohdassa säädetyt poikkeuksen edellytykset eivät vaikuta:

– –

– osapuolen [poikkeukselliseen] oikeuteen irtisanoa sopimus, jos toinen osapuoli ei täytä [jotakin] perusvelvoitettaan.

Kaikissa tapauksissa osapuolten on riitaisuuksien varalta hyväksyttävä järjestelmä riidan pikaisesta ratkaisemisesta, kuten turvautuminen ulkopuoliseen asiantuntijaan tai välimieheen, [tämän] rajoittamatta kuitenkaan osapuolten oikeutta saattaa asia toimivaltaisen tuomioistuimen ratkaistavaksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti."

4 Asetus N:o 1475/95 korvattiin 1.10.2002 alkavin vaikutuksin komission asetuksella N:o 1400/2002.

5 Asetuksen N:o 1400/2002 yhdeksännen ja yhdennentoista perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

"(9) Jotta estettäisiin toimittajaa irtisanomasta sopimusta sen vuoksi, että jälleenmyyjä tai korjaamo toimii kilpailua edistävällä tavalla, kuten harjoittamalla aktiivista tai passiivista myyntiä ulkomaisille kuluttajille, useiden ajoneuvomerkkien myyntiä tai korjaus- ja huoltopalvelujen teettämistä alihankintana, jokaisessa ilmoituksessa sopimuksen irtisanomisesta on selkeästi kirjallisesti ilmoitettava irtisanomisen syyt, joiden on oltava objektiiviset ja avoimet. Jälleenmyyjien ja korjaamojen riippumattomuuden vahvistamiseksi suhteessa toimittajiin olisi säädettävä lisäksi vähimmäisajoista, joita sovelletaan määräaikaisten sopimusten uusimatta jättämistä ja toistaiseksi tehtyjen sopimusten irtisanomista koskeviin ilmoituksiin.

– –

(11) Jotta edistettäisiin jakelusopimusten osapuolten välillä syntyvien riitojen nopeaa ratkaisua, koska riidat muussa tapauksessa voivat vaikeuttaa tehokasta kilpailua, sopimuksille olisi myönnettävä poikkeus ainoastaan silloin, kun niissä määrätään molempien osapuolten oikeudesta kääntyä riippumattoman asiantuntijan tai välimiehen puoleen, erityisesti annettaessa ilmoitus sopimuksen irtisanomisesta."

6 Asetuksen N:o 1400/2002 2 artiklan, jonka otsikkona on "Soveltamisala", 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Julistetaan perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan ja tämän asetuksen säännösten nojalla, että 81 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, jotka koskevat osapuolille asetettuja uusien moottoriajoneuvojen, moottoriajoneuvojen varaosien tai moottoriajoneuvojen korjaus- ja huoltopalveluiden ostoon, myyntiin tai jälleenmyyntiin sovellettavia ehtoja."

7 Asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan, jonka otsikkona on "Yleiset edellytykset", 4 ja 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

"4. Poikkeusta sovelletaan edellyttäen, että jälleenmyyjän tai korjaamon kanssa tehdyssä vertikaalisessa sopimuksessa määrätään, että toimittajan, joka haluaa irtisanoa sopimuksen, on annettava siitä kirjallinen ilmoitus, joka sisältää tarkat, objektiiviset ja avoimet syyt irtisanomiselle, jottei toimittaja pysty irtisanomaan jälleenmyyjän tai korjaamon kanssa tehtyä vertikaalista sopimusta sellaisten käytäntöjen vuoksi, [joita ei] tämän asetuksen nojalla [saada rajoittaa].

– –

6. Poikkeusta sovelletaan edellyttäen, että vertikaalisessa sopimuksessa määrätään, että kummallakin osapuolella on oikeus antaa sopimusvelvoitteiden täyttämistä koskevat riidat riippumattoman asiantuntijan tai välimiehen käsiteltäväksi. Tällaiset riidat voivat koskea muun muassa seuraavia seikkoja:

– –

g) sitä, onko sopimuksen irtisanominen ilmoituksessa annettujen syiden perusteella oikeutettua.

Ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu oikeus ei rajoita osapuolten oikeutta viedä riita kansalliseen tuomioistuimeen."

8 Asetuksen N:o 1400/2002 4 artiklan, jonka otsikkona on "Vakavimmat kilpailunrajoitukset", 1 kohdassa säädetään, että poikkeusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, joiden tarkoituksena on asettaa tässä säännöksessä mainittuja rajoituksia.

9 Saman asetuksen 5 artiklassa, jonka otsikkona on "Erityiset edellytykset", säädetään, että poikkeusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin sisältyviin sellaisiin velvoitteisiin, jotka mainitaan kyseisessä artiklassa.

Kansallinen lainsäädäntö

10 Burgerlijk Wetboekin (Belgian siviililaki) 1184 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Purkava ehto on aina olemassa hiljaisena ehtona molemminpuolisesti velvoittavissa sopimuksissa sellaista tapausta varten, että jompikumpi sopimuksen osapuolista ei täytä velvoitettaan.

Tällaisessa tapauksessa sopimus ei purkaudu suoraan. Sopimuksen osapuolella, jota kohtaan velvoitetta ei ole täytetty, on oikeus valita, pakottaako se toisen osapuolen täyttämään sopimuksen, jos tämä on mahdollista, vai vaatiiko se sopimuksen purkamista ja vahingonkorvausta.

Purkamista on vaadittava tuomioistuimessa, ja vastaajalle voidaan olosuhteiden mukaan myöntää asiassa lykkäystä."

11 Sopimalla nimenomaisesta purkamislausekkeesta sopimuksen osapuolet voivat kuitenkin syrjäyttää 1184 §:n soveltamisen, ja ne voivat määrätä itse niistä olosuhteista, joissa täyttämättä jättäminen on niin vakava, että sopimuksen purkaminen suoraan on oikeutettua eikä asiaa ole saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 CMG on myynyt vuodesta 1992 lähtien Belgiassa Citröen-merkkisiä autoja Citröenin kanssa tehtyjen jälleenmyyntisopimusten nojalla. Viimeisin näistä sopimuksista, joka koski uusien autojen myyntiä, tehtiin 13.5.2003, ja sen oli määrä olla voimassa 1.10.2003 alkaen toistaiseksi (jäljempänä jälleenmyyntisopimus).

13 Jälleenmyyntisopimuksen XVIII kohdan nojalla Citröen voi purkaa sopimuksen lakkaamaan välittömästi ja suoraan sopimuksen nojalla ja ilman erillistä ilmoitusta muun muassa "silloin, jos on myyty edelleen [Citröen-merkkinen] uusi ajoneuvo tai uusia ajoneuvoja tai sellainen ajoneuvo tai sellaisia ajoneuvoja, joka/jotka on rekisteröity alle kolme kuukautta sitten, ja/tai varusteita ja tarvikkeita V ja XIV-9 kohtien määräysten vastaisesti sellaiselle jälleenmyyjälle, joka ei ole virallisen [Citroënin] jakeluverkon sellainen jäsen, joka on hyväksytty toimimaan jälleenmyyjänä ja joka on sijoittautunut Euroopan talousalueen tai Sveitsin alueelle".

14 Lisäksi jälleenmyyntisopimuksen XXI kohdassa määrätään seuraavaa:

"– – Jos tämän sopimuksen täyttämisestä syntyy riita, kumpikin sopimuksen osapuolista voi sovinnollisen ratkaisun aikaansaamiseksi antaa asian rechtbank van koophandel te Brusselin presidentin asian ensimmäisenä tuomioistuimeen vieneen osapuolen vaatimuksesta määräämän asiantuntijan käsiteltäväksi.

Tällä määräyksellä ei rajoiteta millään tavoin kummankaan osapuolen oikeutta saattaa asia tuomioistuinten käsiteltäväksi silloin, jos sopimuksen täyttämisestä on syntynyt riita – –."

15 Citröen irtisanoi 1.6.2004 jälleenmyyntisopimuksen kyseisen sopimuksen XVIII kohdan nojalla sen takia, että CMG oli myynyt ajoneuvoja Interlease NV -nimiselle yhtiölle.

16 CMG haastoi Citroënin rechtbank van koophandel te Brusseliin saadakseen vahingonkorvausta jälleenmyyntisopimuksen laittomasta päättämisestä. Se väittää asiassa muun muassa, että tässä sopimuksessa oleva nimenomainen purkamislauseke on asetuksen N:o 1400/2002 vastainen.

17 Kyseisen tuomioistuimen presidentti määräsi välitoimimenettelyssä Citroënin sakon uhalla jatkamaan sillä CMG:n kanssa olevia sopimussuhteita pääasiassa annettavaan ratkaisuun asti. Hof van beroep te Brussel hylkäsi Citroënin tästä määräyksestä tekemän valituksen.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin yhtyy asiaratkaisun osalta hof van beroep te Brusselin esittämiin perusteluihin ja katsoo, että asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohdan g alakohtaa näyttää olevan tulkittava siten, että sopimus on pidettävä voimassa oikeusriidasta annettavaan ratkaisuun asti. Asetuksesta seuraa sen mukaan, että nimenomainen purkamislauseke, jolla vältetään asiantuntijan, välimiehen tai tuomioistuimen edeltävä väliintulo, ei voi olla oikeudellisesti pätevä silloin, kun kysymys on jostakin asetuksen 3 artiklan 6 kohdassa mainituista tapauksista. Jälleenmyyntisopimuksen XVIII kohta ei ole täten sen mukaan ensi näkemältä asetuksen N:o 1400/2002 mukainen.

19 Näillä perusteilla rechtbank van koophandel te Brusssel on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko – – asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että tämän artiklan mukaan sellaisessa ajoneuvojen jälleenmyyntisopimuksessa ei voi olla nimenomaista purkamislauseketta, jonka osalta halutaan saada [saman asetuksen 2 artiklassa 1 kohdassa tarkoitettu] poikkeus?"

Ennakkoratkaisukysymys

20 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin haluaa tietää tällä kysymyksellä, onko asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ryhmäpoikkeusta ei sovelleta asetuksen soveltamisalaan kuuluviin sellaisiin sopimuksiin, joihin sisältyy pääasiassa kysymyksessä olevan kaltainen nimenomainen purkamislauseke, jonka nojalla tavarantoimittaja voi purkaa sopimuksen suoraan ja ilman ennakkoilmoitusta silloin, jos jälleenmyyjä on jättänyt noudattamatta jotakin tässä lausekkeessa mainituista sopimusvelvoitteistaan.

21 CMG:n mukaan nimenomaisen purkamislausekkeen on katsottava vääristävän kilpailua sillä, että sillä asetetaan tavarantoimittaja vahvaan asemaan rajoittamalla kansallisen tuomioistuimen harkintavaltaa sellaisessa tapauksessa, jossa sopimus tulee riitaiseksi. Nimittäin asiaa käsittelevän tuomioistuimen on silloin, kun tällainen lauseke on olemassa, rajoituttava tutkimaan ainoastaan se, täyttyvätkö tämän lausekkeen soveltamisedellytykset ja onko purkamisessa kysymys oikeuden väärinkäytöstä. Se, että kysymyksessä on luonteeltaan kilpailua rajoittava lauseke, tulee lisäksi todistetuksi sillä, että toisin kuin asetuksessa N:o 1475/95, asetuksessa N:o 1400/2002 ei säädetä poikkeuksellisen irtisanomisen mahdollisuudesta sellaisessa tapauksessa, jossa jokin sopimuksen olennaisista velvoitteista on jätetty täyttämättä.

22 Tältä osin on todettava aluksi, että kuten Citröen on aivan oikein lausunut, asetuksen N:o 1400/2002 4 tai 5 artiklassa, joissa luetellaan tyhjentävästi vakavimmat kilpailunrajoitukset ja tietyt erityiset edellytykset, jotka estävät tässä asetuksessa säädetyn ryhmäpoikkeuksen soveltamisen, ei mainita nimenomaista purkamislauseketta.

23 On totta, kuten CMG esittää kirjallisissa huomautuksissaan, että asetuksessa N:o 1400/2002 ei erona asetuksen N:o 1475/95 5 artiklan 3 kohtaan todeta enää nimenomaisesti, että ryhmäpoikkeuksen edellytykset "eivät vaikuta – – osapuolen

[poikkeukselliseen] oikeuteen irtisanoa sopimus, jos toinen osapuoli ei täytä [jotakin] perusvelvoitettaan".

24 Kuitenkaan siitä, että nimenomaista purkamislauseketta ei mainita asetuksessa, ei voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että nämä lausekkeet olisivat tämän jälkeen kiellettyjä siksi, että ne muodostavat EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kilpailunrajoituksen. Asetuksen N:o 1475/95 5 artiklan 3 kohdalla ei ollut tarkoitus myöntää ryhmäpoikkeusta tietyille EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille kilpailunrajoituksille, vaan siinä säädettiin pelkästä mahdollisuudesta, joka ei rajoittanut sovellettavassa kansallisessa oikeudessa määritellyissä rajoissa käytettävää sopimuspuolten sopimusvapautta (ks. vastaavasti asia C-125/05, Vulcan Silkeborg, tuomio 7.9.2006, Kok. 2006, s. I-7637, 47 kohta).

25 Rechtbank van koophandel te Brussel kysyy kuitenkin ennakkoratkaisupyynnössään, eikö nimenomainen purkamislauseke, jolla voidaan välttää riippumattoman asiantuntijan, välimiehen tai tuomioistuimen edeltävä väliintulo, ole asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohdan vastainen. Tämän säännöksen noudattaminen näyttäisi nimittäin sen mukaan edellyttävän, että purettava sopimus jäisi voimaan tämän purkamisen pätevyydestä syntyneen riidan ratkaisemiseen asti.

26 On kuitenkin todettava, että asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohdassa ei kielletä mitään sopimusehtoja, vaan siinä ainoastaan vaaditaan ryhmäpoikkeuksen soveltamisen edellytyksenä, että jälleenmyyjän kanssa tehdyssä sopimuksessa määrätään kummallekin sopimuksen osapuolelle tulevasta sopimukseen perustuvasta oikeudesta – siten, että tämä oikeus ei rajoita osapuolten oikeutta saattaa asia kansalliseen tuomioistuimeen – antaa riippumattoman asiantuntijan tai välimiehen käsiteltäväksi sellaiset sopimusriidat, jotka koskevat muun muassa tämän säännöksen g alakohdan sanamuodon mukaan sitä, onko sopimuksen irtisanominen ilmoituksessa esitettyjen perusteluiden perusteella oikeutettua.

27 Näin ollen asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohdan sanamuodon – kuten myös asetuksen 11 perustelukappaleesta ilmenee – mukaan tämän ryhmäpoikkeuksen soveltamisedellytyksen noudattamiseksi riittää, että kyseinen sopimus sisältää lausekkeen, jossa on määrätty sellaisesta sopimukseen perustuvasta oikeudesta. Koska tässä säännöksessä oleva sopimusriitojen luettelo ei ole tyhjentävä, tällainen oikeus on oltava siitä riippumatta, onko irtisanomisessa noudatettava irtisanomisaikaa vai ei. Sen sijaan tässä säännöksessä ei, eikä myöskään missään muussakaan asetuksen säännöksessä, vaadita ryhmäpoikkeuksen soveltamiseksi, että riippumattoman asiantuntijan, välimiehen tai tuomioistuimen väliintulon on ollut tapahduttava ennen purkamista tai irtisanomista tai että tällaisella väliintulolla lykättäisiin purkamisen tai irtisanomisen vaikutuksia siihen asti kunnes tämän purkamisen tai irtisanomisen pätevyydestä on päätetty.

28 Edellä olevasta seuraa, että missään asetuksen N:o 1400/2002 säännöksessä ei kielletä sopimuksen osapuolia ottamasta tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan sopimukseen pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaista nimenomaista purkamislauseketta (ks. vastaavasti asia C-230/96, Cabour, tuomio 30.4.1998, Kok. 1998, s. I-2055, 37 kohta). Näin ollen sellaisen lausekkeen pätevyyttä ei ratkaista periaatteessa asetuksen, vaan pelkästään kansallisen oikeuden perusteella.

29 Asetuksen N:o 1400/2002 soveltamisalaan kuuluvan sopimuksen purkamisen tai irtisanomisen kohdalla on otettava huomioon, että asetuksen 3 artiklan 4 kohdan nojalla ryhmäpoikkeusta sovelletaan yksinomaan sillä ehdolla, että sopimuksessa määrätään, että toimittajan, joka haluaa irtisanoa tämän sopimuksen, on annettava siitä kirjallinen ilmoitus, joka sisältää tarkat, objektiiviset ja avoimet syyt irtisanomiselle, jottei – kuten tämän säännöksen sanamuodossa itsessään todetaan – toimittaja pysty irtisanomaan sopimusta sellaisten käytäntöjen vuoksi, joita ei tämän asetuksen nojalla saada rajoittaa. Asetuksen yhdeksännen perustelukappaleen mukaan näin olisi silloin, jos toimittaja irtisanoisi sopimuksen sen vuoksi, että jälleenmyyjä toimii kilpailua edistävällä tavalla, kuten harjoittamalla aktiivista tai passiivista myyntiä ulkomaisille kuluttajille.

30 Tästä seuraa, kuten sekä CMG että komissio väittävät ja Citröen itse myöntää, että tavarantoimittajan purkaessa sopimuksen nimenomaisen purkavan ehdon perus-

teella asetuksessa N:o 1400/2002 asetettujen ryhmäpoikkeuksen soveltamisedellytysten noudattamiseksi ei vaadita pelkästään, että tavarantoimittaja ilmoittaa kirjallisesti tämän purkamisen perusteet, vaan myös, että riippumaton asiantuntija, välimies tai kansallinen tuomioistuin, joiden käsiteltäväksi jälleenmyyjällä on asetuksen 3 artiklan 6 kohdan nojalla oikeus antaa asia purkamisen pätevyyden riitauttamiseksi, pystyy harjoittamaan tehokasta valvontaa purkamisen perusteiden osalta.

31 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa, että sovellettavassa kansallisessa oikeudessa taataan sellainen tehokas valvonta silloin, kun tavarantoimittaja purkaa sopimuksen nimenomaisen purkamislausekkeen perusteella.

32 Kun otetaan huomioon asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 4 kohdan tavoite, sellaisen valvonnan tehokkuus edellyttää vähintäänkin, että riippumaton asiantuntija, välimies tai tuomioistuin pystyy varmistamaan, että tavarantoimittajan suorittamaa purkamista ei ole perusteltu sellaisilla jälleenmyyjän käytännöillä, joita ei tämän asetuksen nojalla voida rajoittaa.

33 Lisäksi silloin kun tavarantoimittaja rikkoo asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 4 kohdassa säädettyä ryhmäpoikkeuksen soveltamisedellytystä, kansallisen tuomioistuimen on pystyttävä tekemään kansallisen oikeuden mukaisesti kaikki johtopäätökset sekä kysymyksessä olevan sopimuksen pätevyydestä EY 81 artiklan kannalta että jälleenmyyjälle mahdollisesti aiheutetun vahingon korvaamisesta silloin, jos vahingon ja EY 81 artiklan vastaisen yhteistoimintajärjestelyn tai menettelytavan välillä on syy-yhteys (ks. asia C-453/99, Courage ja Crehan, tuomio

20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6297, 26 kohta ja yhdistetyt asiat C-295/04–C-298/04, Manfredi ym., tuomio 13.7.2006, Kok. 2006, s. I-6619, 60, 61 ja 90 kohta).

34 Siltä osin kuin kysymys on siitä, onko riippumattoman asiantuntijan, välimiehen tai kansallisen tuomioistuimen väliintulon tapahduttava ennen purkamista, vai onko purkamisen vaikutuksia lykättävä purkamisen pätevyydestä tehtävään päätökseen asti, on palautettava mieliin, että koska yhteisö ei ole antanut tätä asiaa koskevia säännöksiä eikä – kuten tämän tuomion 27 kohdasta käy ilmi – asetuksen N:o 1400/2002 mihinkään säännökseen sisälly tällaista vaatimusta, kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä on määritettävä toimivaltaiset tuomioistuimet ja annettava menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan oikeussubjektien välittömästi yhteisön oikeuden perusteella saamat oikeudet; edellytyksenä tältä osin on kuitenkin se, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa tehdä yhteisön oikeudessa oikeussubjekteille vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. erityisesti em. asia Courage ja Crehan, tuomion 29 kohta ja em. yhdistetyt asiat Manfredi ym., tuomion 62 ja 71 kohta).

35 Vastaavuusperiaatteen mukaisesti ei voida edellyttää, että riippumaton asiantuntija, välimies tai kansallinen tuomioistuin, jonka tehtäväksi on annettu arvioida yhteisön kilpailuoikeuden kannalta nimenomaisen purkamislausekkeen perusteella tehdyn purkamisen pätevyyttä, käsittelee asian ennen tätä purkamista, jos – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi ja kuten pääasian asianosaiset ovat istunnossa todenneet vastauksissaan yhteisöjen tuomioistuimen niille esittämiin kysymyksiin – sellaista edeltävää väliintuloa ei myöskään vaadita silloin, jos purkamisen pätevyys tutkitaan samanlaisten kansallisten säännösten kannalta. Lisäksi tässä ei vaikuta siltä, että välitoimista päättävän tuomioistuimen väliintulon edellytykset yhteisön kilpailuoikeuden sääntöihin perustuvissa menettelyissä olisivat niitä edellytyksiä epäedullisempia, joita sovelletaan samankaltaisissa jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvissa menettelyissä; tämän osalta on kuitenkin tarpeen, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarkistaa asian.

36 Tehokkuusperiaatteen osalta on niin, että koska sen tutkimisen, ovatko nimenomaisen purkamislausekkeen suoritetun irtisanomisen perusteet pätevät asetuksen N:o 1400/2002 kannalta, on tapahduttava tämän tuomion 29–33 kohdassa mainittujen edellytysten mukaisesti, sen seikan, että tällä lausekkeella suljetaan pois riippumattoman asiantuntijan, välimiehen tai kansallisen tuomioistuimen edeltävä väliintulo ja että tämän purkamisen vaikutuksia ei lykätä purkamisen pätevyydestä tehtävään päätökseen asti, ei voida katsoa tekevän asetuksessa oikeussubjekteille vahvistettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

37 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että pelkästään se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa sopimuksessa määrätään sellaisesta pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaisesta nimenomaisesta purkamislausekkeesta, jonka nojalla tavarantoimittaja voi purkaa sopimuksen suoraan ja ilman ennakkoilmoitusta silloin, jos jälleenmyyjä on jättänyt noudattamatta jotakin tässä lausekkeessa mainituista sopimusvelvoitteistaan, ei voi johtaa siihen, että tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ryhmäpoikkeusta ei sovelleta tähän sopimukseen.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin moottoriajoneuvoalalla 31.7.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1400/2002 3 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että pelkästään se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa sopimuksessa määrätään sellaisesta pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaisesta nimenomaisesta purkamislausekkeesta, jonka nojalla tavarantoimittaja voi purkaa sopimuksen suoraan ja ilman ennakkoilmoitusta silloin, jos jälleenmyyjä on jättänyt noudattamatta jotakin tässä lausekkeessa mainituista sopimusvelvoitteistaan, ei voi johtaa siihen, että tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ryhmäpoikkeusta ei sovelleta tähän sopimukseen.

Allekirjoitukset